

Lidwin van Velden, CEO NWB Bank:

'FINANCIERING IS SMEEROLIE IN DE VERDUURZAMINGS- MACHINE'

De transitie naar een klimaatneutrale en circulaire economie vraagt de komende decennia grote investeringen. De Nederlandse Waterschapsbank (NWB Bank), opgericht door en voor de waterschappen, ziet hierbij voor zichzelf een duidelijke rol weggelegd. 'Financiering is de smeerolie in de verduurzamings-machine', aldus bestuursvoorzitter Lidwin van Velden.

TEKST DORINE VAN KESTEREN | FOTOGRAFIE MARCEL MOLLE

Aleeuwen opereren de Nederlandse waterschappen vrijwel onzichtbaar op de achtergrond. Hun bank nam altijd min of meer dezelfde houding aan – gewoon je werk goed doen en verder geen fratsen. Tot 2018, toen de NWB Bank haar strategie ging aanscherpen en bedacht dat onbekend onbemind maakt. “Wij doen mooie dingen, dus het is zonde om niet wat meer aan de weg te timmeren”, zegt directievoorzitter Lidwin van Velden.

Deze drang tot ‘gepaste profilering’ viel samen met de vernieuwde koers die de bank ging varen: de verduurzaming van Nederland financieren. “De klimaatverandering vergt enorme investeringen in waterbeheer, energie, woningbouw, circulariteit en biodiversiteit. Hierbij kunnen wij niet aan de zijlijn blijven staan.” Van Velden trekt de vergelijking met de start van de bank in 1954. Na de watersnoodramp stonden de waterschappen voor de taak om Nederland beter te beschermen tegen het water. Daarvoor was geld nodig, veel geld. De Waterschapsbank werd opgericht om hen te helpen bij de financiering van de Deltawerken. “Eigenlijk staan we nu voor een soortgelijke transitie en investeringsopgave.”

AAA-rating

De NWB Bank is in omvang de vijfde bank van Nederland. 81 procent van de aandelen zijn in handen van de waterschappen; 17 procent is van de Staat en 2 procent van de provincies. Al vrij snel na de oprichting verstrekte de bank niet alleen leningen aan de waterschappen, maar ook aan andere lagere overheden en publieke spelers, zoals drinkwaterbedrijven, woningcorporaties en zorginstellingen. Omdat het om (semi)overheden gaat, die alle leningen plus rente gegarandeerd tot de laatste cent terugbetalen, staat de bank bekend als zeer betrouwbaar.

Van Velden: “Wij zijn een veilige bank, met dezelfde kredietbeoordeling als de Nederlandse overheid. Dankzij deze AAA-rating kunnen wij relatief goedkoop geld lenen op de internationale kapitaalmarkt. Veel investeerders zijn in ons geïnteresseerd: centrale banken, maar ook grote institutionele beleggers zoals pensioenfondsen. Het voordeel van deze goedkope financiering geven wij weer door aan onze klanten. Dit helpt hen te investeren in verduurzaming. In die zin is financiering de smeeroelie in de verduurzamingsmachine.”

Wat voor soort groene projecten financieren jullie?

“In 2019 financierden wij voor 300 miljoen euro aan duurzaamheidsprojecten. Voorbeelden zijn duurzame warmtenetten in het Westland en in Groningen en de windparken Fryslân en Zeewolde, die respectievelijk 500.000 >

en 250.000 huishoudens van duurzame energie gaan voorzien. In de consortia die financiering aanvragen, zitten private partijen. Maar wij financieren alleen projecten waarbij ook de overheid betrokken is, als subsidieverstrekker of als aandeelhouder bij een van de initiatiefnemers. Als de markt het alleen kan, is er geen rol voor ons. Zo kunnen de huidige windparken op zee volledig commercieel worden gefinancierd. We werken wel samen met commerciële banken. Bij de renovatie van de Afsluitdijk bijvoorbeeld financieren private banken de constructiefase. Dan is het risico wat groter, maar deze fase duurt wel korter. Op het moment dat het project klaar is en Rijkswaterstaat de Afsluitdijk in gebruik neemt, nemen wij het stokje over en financieren de operationele fase. De Afsluitdijk gaat twintig tot dertig jaar mee en als publieke sector-bank kunnen wij tot wel vijftig jaar geld ophalen uit de internationale kapitaalmarkt. Dit is moeilijker voor commerciële banken, omdat die een ander risicoprofiel hebben.”

Dit type financieringen brengt wel meer risico's met zich mee, want kredietverlening aan private partijen mist 'staatsgarantie'.

“Klopt, het is riskanter dan het financieren van een gemeente of provincie. Natuurlijk doen we

ons huiswerk, maken we van tevoren een gedegen risicoanalyse, maar er kan een keer kredietverlies optreden. Daarom ben ik persoonlijk bij alle dijkgraven langsgeslagen om uit te leggen wat wij met de nieuwe strategie beogen en wat dit voor hen betekent. Je bent verplicht je aandeelhouders – zeker als je er relatief weinig hebt, zoals wij – daarin mee te nemen, vind ik. Dit was geen lastige discussie: de dijkgraven vonden stuk voor stuk dat de bank een verantwoordelijkheid heeft bij de verduurzaming. De waterschappen leven met klimaat en natuur, en zien als eerste wat er gebeurt als we daar niet zorgvuldig mee omgaan.”

Wat zijn waterobligaties?

“Die gaven we voor het eerst uit in 2014; met de opbrengst financieren we alle projecten van de waterschappen. De kopers zijn professionele beleggers als verzekeraars, centrale banken en pensioenfondsen. Wij zijn verplicht om aan hen te rapporteren over wat de waterschappen doen met de gelden en wat dit oplevert voor klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit. Als je obligaties uitgeeft, is het gebruikelijk dat je je investeerders opzoekt. Aangezien wij ons begeven op de internationale kapitaalmarkt, bevinden die zich overal. Samen met mensen van de waterschappen hebben

we investeerders over de hele wereld uitgelegd wat de duurzaamheidsambities van de waterschappen zijn en wat ze doen om hun CO₂-uitstoot te reduceren en circulair en duurzaam te handelen. Het is mooi dat we hierdoor beter zijn gaan begrijpen wat de waterschappen precies doen en dichterbij onze aandeelhouders zijn komen te staan.”

Doen de Nederlandse waterschappen genoeg aan duurzaamheid?

“De urgentie is groot en het gaat nooit snel genoeg, maar binnen de publieke sector lopen de waterschappen wel voorop. Dat doen ze van nature; ze zijn iedere dag bezig om ons te beschermen tegen een teveel of een tekort aan water. Met windmolens en zonnepanelen op hun eigen terrein wekken ze duurzame energie op. Met Flowerpowerdijken laten ze zien dat waterveiligheid en biodiversiteit kunnen samengaan. Uit het afvalwater winnen ze plastics en andere chemische stoffen terug die de natuur aantasten en daarna weer kunnen ingezet als nieuwe grondstoffen. En met de zuivering van het oppervlaktewater verbeteren ze de waterkwaliteit en dus de ecosystemen.”

De drinkwaterbedrijven doen vaker een beroep op de Europese Investeringsbank dan op jullie, lijkt het. Zo kreeg Vitens vorig jaar

‘De dijkgraven vonden stuk voor stuk dat de bank een verantwoordelijkheid heeft bij de verduurzaming’

nog een Europese lening om het waterdistributienetwerk uit te breiden.

“Drinkwaterbedrijven behoren van oudsher tot onze klanten. In onze strategie hebben we de ambitie vastgelegd dat we een groter deel van de drinkwatersector willen bedienen. Inmiddels is ons marktaandeel in deze sector gegroeid tot een derde. Maar het is prima dat ook andere partijen de drinkwaterbedrijven financieren. De NWB Bank kan het niet alleen, concurrentie is gezond en de Europese Investeringsbank dient net als wij publieke, maatschappelijke doelen.”

De voorzitter van de Unie van Waterschappen waarschuwde eind 2019 dat de gemeenten niet de middelen hebben om te investeren in klimaatbestendige wijken, dorpen en steden. Inmiddels zijn hun financiële tekorten alleen maar groter geworden.

“Wij zien de uitdagingen waarvoor gemeenten staan. Door hen tegen zo laag mogelijke kosten te financieren, helpen wij hen om de lasten van verduurzaming te dragen. Maar of, wanneer en hoe een gemeente overgaat tot verduurzaming, dat is een lokaal democratisch besluitvormingsproces waarop wij als bank geen invloed hebben. Dat is ook gezond: de draagkracht van gemeenten kent nu eenmaal een grens. Daarom is het goed dat zij financiële >

‘We staan nu voor een soortgelijke transitie en investeringsopgave als met de Delta-werken’

‘Ik heb er vertrouwen in: financiering kan soms net het beslissende zetje geven bij innovatie’

Lidwin van Velden (1964) studeerde economie aan de Universiteit van Amsterdam, waar zij ook werkte als docent en onderzoeker. Zij had verschillende managementfuncties bij De Nederlandsche Bank. In 2008 stapte ze over naar de Nederlandse Waterschapsbank, waar ze adjunct-directeur en CFRO was. Sinds 2018 is ze CEO van de bank.

steun zoeken bij het Rijk: klimaat en energie zijn uiteindelijk nationale vraagstukken.”

Ook de woningcorporaties halen hun verduurzamingsdoelen niet.

“In totaal hebben de corporaties ongeveer 80 miljard euro aan financiering aangetrokken en 30 miljard daarvan komt bij ons vandaan. Zij gebruiken dit geld voor duurzame nieuwbouw én verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Op dit moment denken we na over mogelijkheden om prikkels in te bouwen in de financiering. Als een corporatie of andere klant bepaalde targets haalt, gaat er bijvoorbeeld wat van de rente af. Zo willen wij hen stimuleren hun duurzaamheidsambities te halen.”

Wat willen jullie met het pas opgerichte Waterinnovatiefonds?

“Wij komen regelmatig bij waterschappen over de vloer en zitten al jaren in de jury van de Waterinnovatieprijs. Dan zie je de mooiste ideeën voor innovaties voorbijkomen, die echter lang niet alle-

maal van de grond komen. Hoe kan dat nou? Daarover zijn we gaan praten met waterschappen, universiteiten, ingenieursbureaus en STOWA. Het bleek dat er vaak een stukje financiering mist. Die financiering is niet altijd direct een taak van de waterschappen. Een waterschapsbestuur moet kiezen: steken we een paar miljoen in een nieuwe technologie om bioplastics uit het water te halen of verlagen we de lasten voor burgers en bedrijven? Dat zijn legitieme afwegingen. Als NWB Bank kunnen we dit ook niet zelf doen: investeringen in innovatie zijn per definitie risicovol, dus dat past niet bij ons profiel. Daarom hebben we besloten om middelen ter beschikking te stellen aan een onafhankelijk fonds, dat losstaat van de bank. Het fonds heeft een zelfstandig bestuur en een zelfstandige investeringscommissie – met vertegenwoordigers van waterschappen, bedrijfsleven en wetenschap – die de financieringsaanvragen beoordeelt. Voorwaarden zijn dat er minstens één waterschap is betrokken bij de innovatie,

dat het waterschap zelf ook geld inlegt en dat de innovatie bijdraagt aan klimaat en circulariteit en breed toepasbaar is in de waterschapspraktijk. Ik heb er vertrouwen in: financiering kan soms net het beslissende zetje geven. Maar ik ben ook realistisch: van de tien projecten worden er uiteindelijk misschien maar twee of drie succesvol. Overigens vloeien de revenuen van die successen terug in het fonds, zodat we daarmee weer nieuwe projecten kunnen financieren.”

Is uw huidige functie heel anders dan die van CRFO, die u jaren hebt bekleed?

“In mijn vorige baan hield ik mij bezig met het risicobeheer en de financiële gezondheid van de bank en had ik vooral te maken met ratingbureaus en toezichthouders. Als voorzitter ben ik meer gericht op de langetermijnstrategie van de bank en op de aandeelhouders, investeerders en klanten. Hier heb ik ruimte om verder vooruit te kijken en mee te denken over de manier waarop we de bank neerzetten in de buitenwereld. Het is fijn dat het is

gelukt om wat zichtbaarder te worden. Investeerders, in Nederland en daarbuiten, reageren enthousiast op ons verhaal.”

Zou u ook bij een reguliere bank kunnen werken?

“De maatschappelijke kant van mijn werk vind ik belangrijk. Ook commerciële banken proberen meer zicht te krijgen op de positieve én negatieve impact van hun financieringen. Dat moet ook wel: in maart zijn nieuwe Europese regels in werking getreden die voorschrijven dat beleggingsinstellingen meer informatie moeten geven over het duurzame gehalte en de klimaatrisico’s van hun investeringen. Dit is een onderdeel van de EU Green Deal. Bij het Platform voor Duurzame Financiering van De Nederlandsche Bank, waar ik voorzitter ben van de werkgroep Biodiversiteit, zijn ook partijen als Rabobank, ING en ABN Amro aangesloten. Ik merk, kortom, dat de financiële sector zich meer bewust wordt van zijn bijdrage aan de wereld. En als grote spelers in beweging komen, is er veel mogelijk.” •